

PUBLIKACIJE

Zrmanja uokvirena kršem

Centar za istraživanje krša i priobalja i Odjel za geografiju Sveučilišta u Zadru osmislili su osnivanje posebnog izdanja – biblioteke “CroaticaMaritima et Carsologica” u kojoj bi se omogućilo objavljivanje raznih znanstvenih i stručnih radova vezanih uz problematiku krških regija i priobalja s otocima i morem Jadranske Hrvatske. Prva knjiga te biblioteke, “Zrmanja uokvirena kršem”, obuhvaća radove vezane za problematiku Pozrmanja. Ona je rezultat rasprave i podnesaka na susretu karstologa, speleologa i geografa održanom u Kruševu 2011. godine.

U prvom članku Mirko Đinđić prikazuje prirodne vrijednosti kanjona rijeke Zrmanje i smjernice za održivi razvoj, prvenstveno turizma. Problem je kako uskladiti razvoj turizma s potrebama domicilnog stanovništva, tako da ne šteti zaštićenom okolišu. Kao ravnatelj Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije, Đinđić predstavlja njezine strategije i akcijske planove u tom pogledu.

Neven Cukrov u drugom članku prikazuje rezultate analize uzoraka vode i sedre rijeke Zrmanje na koncentracije ekotoksičnih metala. Te koncentracije su vrlo niske, što pokazuje da je trenutni antropogeni pritisak na području Zrmanje vrlo mali.

Nama je najzanimljiviji članak “Speleološki objekti uz Zrmanju u funkciji čovjeka kroz povijest” u kojem Vlado Božić daje pregled speleoloških istraživanja na području Zrmanje od 16. stoljeća do danas. Zna se da su se u 16. i 17. stoljeću neke špilje koristile za zbjeg pred Turcima, a njihova su posebna zanimljivost kamena vrata. Barem tri takve špilje poznate su do sada u ovom prostoru. Božić još navodi gdje se u literaturi do kraja 18. stoljeća spominju špilje u širem prostoru

rijeke Zrmanje. U 19. stoljeću dolinu Zrmanje posjećuju mnogi prirodoslovci, većinom biolozi, koji je istražuju. Prva prava speleološka istraživanja provode se tek prvom sredinom 20. stoljeća, kada se počinju izrađivati i prvi speleološki nacrti. Važno je da su u istraživanjima u prošlom stoljeću sudjelovali i mnogi članovi SOŽ-a, npr. Srećko Božičević, Mladen Kuhta, Ozren Lukić, Branko Jalžić i drugi. U 21. stoljeću u prvi plan dolaze speleoronilačka istraživanja oko Zrmanje, uglavnom u organizaciji D-DISKF-a, koja još nisu zgotovljena i nastavljaju se.

U četvrtom članku Marijana Jelić iscrpno opisuje špilju Golubinjaču (“Kraljica Bukovice”), i to prvenstveno s geološkog stanovišta, dok u zadnjem članku Roman Ozimec prikazuje biospeleologiju područja rijeke Zrmanje. Naglašena je iznimna zanimljivost tog područja zbog velikog broja raznovrsnih špiljskih staništa, posebno vodenih. Također je važno da špiljska fauna

Zrmanje ima izraženu endemičnost, uz poseban naglasak na ugroženost nekih vrsta.

Knjiga završava s ponovljenim tiskom članka Dragutina Franića iz Glasnika hrvatskoga naravoslovnog društva iz 1900. godine “Kako treba naš kras proučavati” u kojem daje naputke, tj. pitanja na koja treba odgovoriti pri opisivanju

pojedine “prirodnine”, te “Zemljopisne iskrice iz jugo-zapadne Hrvatske” u kojem spominje jezera, izvore i ponore Like, među njima i izvor Zrmanje. Zanimljivost je da autor u tim člancima daje popis narodnih naziva i imena pojedinih krških pojava.

Tina Bosner

Planinarski vodiči Alana Čaplara

Naš višegodišnji tehnički urednik Alan Čaplar ujedno je i plodan pisac više planinarskih vodiča i udžbenika. Godine 2014. objavio je četiri planinarska vodiča posvećena 140-oj godišnjici hrvatskog planinarstva. To su knjižice manjeg formata (21 × 15 cm), polutvrđih korica, tiskane na 64 stranice, s obiljem korisnih podataka, slikama u boji i zemljovidima. Svaki od tih vodiča uz opći opis područja predlaže i 10 najljepših izleta. Vodiči imaju nazive: Velebit, Gorski kotar, Panonske planine i Planine Jadrana.

U svakom se vodiču spominju poznatije špilje i jame. U vodiču Velebit spominju se Lukina jama – Trojama kao najdublji jamski sustav u Hrvatskoj, zatim Vukušić snježnica, Slovačka jama i jamski sustav Velebita kao još dvije tisućice u Hrvatskoj, jama Varnjača, Jama nadomak vrhu Sadikovcu, Tunelsko sklonište Bunker, špilja Manita peć, Lučkova pećina i Špilja na putu prema Ziru.

U vodiču Gorski kotar spominju se: ponor Bele vode, Hajdova hiža, špiljski sustav Đula – Medvedica, špilja Vrelo kod Jasenka, Stupina jama (najdublja u Gorskom kotaru), Mala Kicljeva jama, Ponor pod Kosicom, Guslica (napušteni vojni objekt – splet podzemnih hodnika), izvor Kupe, špilja Zeleni vir, Mužev hiža i izvor Kamačnik.

U vodiču Panonske planine spominju se: jama Jazovka, Grgosove špilje, Rudnici u Rudama, Rudnik Zrinskih, Hušnjakovo, špilja Vindija,

Mačkova i Kraljeva špilja, Špilja grofa Jankovića i Špilja hajduka Maksima Bojanića.

U vodiču Planine Jadrana spominju se: Špilja sv. Gaudenta na Lošinju, špilja Vranjača iza Mosora, Zmajeva špilja na Braču, Odisejeva špilja na Mljetu i Titove špilje na Visu. Općenito o špiljama ima podataka i u posebnom poglavlju pod naslovom Špilje i jame.

Izdavač ovih vodiča je Mozaik knjiga d.o.o. iz Zagreba. Vlado Božić

Hrvoje Malinar: Planine u srcu, srce u planinama

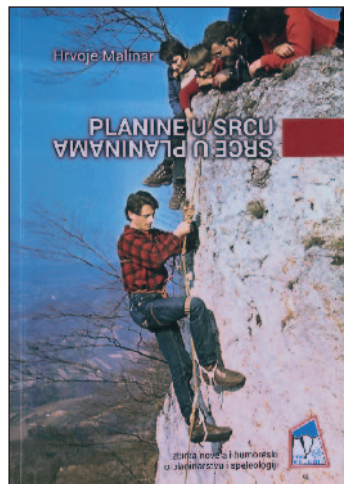
Ova je knjiga izašla iz tiska u kolovozu 2014. u nakladi PDS-a Velebit, društva s kojim je autor neraskidivo vezan, posebno sa Speleološkim odsjekom. Podnaslov “zbirka novela i humoreski o

planinarstvu i speleologiji” unaprijed govori da je riječ o kraćim planinarskim, speleološkim i avanturističkim crticama, njih šezdeset, poredanih kronološki. Prosječna je anegdota prikazana

na četiri stranice, s nekoliko fotografija neke od njih s crtežima i nacrtima.

Treba naglasiti da je 60-ih i 70-ih godina bilo znatno teže i skuplje izraditi bogat osobni fotoarhiv, a mnoge su Hrvojeve fotografije značajni svjedoci vremena. Anegdote čitatelju omogućuju da se uživi u vrijeme i okolnosti kojih će se stariji čitatelji teže prisjetiti, a mlađima su nepoznate i vrlo neobične. Kroz sve te crtice provlači se razmišljanje jednog planinara, avanturista, speleologa, prirodnjaka, velebitaša... Vjerujem da će svaki čitatelj koji spada u bilo koju od ovih kategorija lako prepoznati djelić sebe, čak i kad su okolnosti takve da su danas teško shvatljive. Hrvojeva je planinarska i speleološka prošlost dovoljno bogata da će svakom naći i nešto novo i drukčije od vlastitog iskustva.

Iako današnji svijet sve manje favorizira učenje na iskustvu starijih generacija, knjigu od srca preporučam svakom špiljaru i planinaru, sadašnjem i budućem. Njen će sadržaj sve čudnije zvučati u budućnosti, pogotovo nemogućnost

trenutne komunikacije, nedostatak sredstava, pa i hrane, politički diktat mišljenja... no u svakoj generaciji bit će onih koji prepoznaju ljudske karakteristike, a one neće baš tako lako zastarjeti.

Milivoj Uroić

Vlado Božić: Ilustrirana povijest speleologije u Hrvatskoj

Knjiga je izašla iz tiska u studenom 2014. u nakladi Hrvatskog planinarskog saveza. U njoj su na 75 stranica kronološki prikazani događaji i istraživanja važni za hrvatsku speleologiju, a tekst je upotpunjen sa 165 fotografija i ilustracija od 35 autora.

Zajedno s literaturnim navodima i statističkim prikazima na kraju, knjiga je dobra polazna točka za istraživanje bilo kojeg aspekta povijesti hrvatske speleologije. Posebno je zanimljivo uživjeti se u protekla vremena i pročitano ne shvatiti kao puko nabranje povijesnih činjenica. Kako je sadržaj manjeg obima, knjiga daje naslutiti da bi se o mnogim načetim temama moglo opširnije pisati, pa i ispravljati pojednosti. Novije aktivnosti u Hrvatskoj su opisane kroz autorovu perspektivu i neizbježno subjektivno uslijed pomanjkanja kronoloških zapisa te vrste među današnjim speleolozima. Zajedno s korisnim podacima i radovima iz domaće periodične literature i iz zbornika sa speleo skupova, ovaj napor zaslužuje da se upotpuni, pa je uputno autora upozoriti na poneke zanemarene ili pogrešno navedene podatke. Nema sumnje

da će se tekst u znatnoj mjeri ponovno koristiti u budućnosti, npr. u novom izdanju knjige "Speleologija". Zato bih potaknuo i autora i čitatelje na dodatno objavljivanje i korigiranje recentnih aktivnosti izrekom iz predgovora: "Što nije zapisano, kao da se nije ni dogodilo!"

Milivoj Uroić

Željko Poljak i Alan Čaplar: Hrvatsko planinarstvo u 1000 slika

Hrvatski planinarski savez 2014. je godine izdao vrlo vrijednu povijesnu monografiju povodom 140. obljetnice hrvatskog planinarstva. Autori su, vođeni mišlju da slika govori više od tisuću riječi, ovom prigodom odlučili prikupiti tisuću slika i kroz njih slikovito ispričati priču o razvitku i dosezima hrvatskog planinarstva. Točnije, skupili su njih 1586, tako da ova knjiga, iako je obimna, nije sveobuhvatna u svom prikazu, i predstavlja zapravo veliki mozaik sastavljen od niza sličica koje su bile dostupne. Slikama i tekstom obuhvaćene su sve planinarske djelatnosti te svi veći gradovi, regije i planine u kojima je razvijeno planinarstvo. U drugom dijelu knjige nalazi se i velika kronika koja sustavno objedinjuje povijesne podatke, kroz 1400 povijesnih događaja. Knjiga sadrži 423 stranice i podijeljena je u 24 poglavlja. Prvih nekoliko poglavlja posvećeno je povijesti planinarstva, udrugama i velikim manifestacijama. Nakon toga slijede prikazi 7 vrsta djelatnosti, među kojima se nalazi i speleologija, te ostalim društvenim djelatnostima poput školovanja i zaštite prirode. Potom je prikazana materijalna ostavština planinarskog djelovanja, kao što su putovi i markacije, obilaznice, planinarski objekti, planinarska publicistika i promidžba, te priznanja i čuvanje povijesne građe. Knjiga završava s velikom planinarskom kronikom i priložima, u kojima se nalaze razne tablice.

Speleologija je prezentirana u jednom poglavlju od 20 stranica. Započinje povijesnim pregledom od prvih ulazaka ljudi u špilje pa sve do rezultata speleoloških istraživanja u 80-im godinama prošlog stoljeća. U sklopu tog prikaza je i kratka biografija našega Vlade Božića kao iskusnog speleologa koji je dao velik doprinos toj djelatnosti. Također su spomenuti i važni znanstvenici čiji je rad bio vezan uz speleologiju. Uz taj dio prikaza priložene su i dvije tablice koje prikazuju hrvatske dubinske rekorde ostvarene

kroz povijest i aktivnost speleoloških udruga u HPS-u od 1948. do danas. Slijedi dio teksta o speleološkom školovanju, zatim timski rad koji je jako važan u speleologiji, tiskani speleološki materijali, te speleološki nazivi. Nakon toga su posebno istaknuti istraživačka misija, znanstvena istraživanja koja ona uključuje, izrada dokumentacije i ronjenje. U ovom djelu, kao jedan od najplodnijih speleoloških autora, spomenut je i dr. Srećko Božičević. Zadnji dio ovog poglavlja posvećen je istraživanju Lukine jame i novijim istraživanjima, koja uključuju i ostale duboke jame Hrvatske, speleoronilačke rezultate i ekspedicije u inozemstvo. I u ovom dijelu posebno je istaknut biospeleolog Branko Jalžić, kao vođa ekspedicija u Lukinu jamu. U svakom slučaju, možemo primijetiti da su u prikazu speleologije u ovoj knjizi spomenuti mnogi članovi našeg Odsjeka, kao i da njihova lica krasi mnoge slike. Sve u svemu, knjiga ostavlja jako lijep dojam.

Nela Bosner

Ivica (Ivan) Butorac: Pogled na četiri stoljeća povijesti Bunjevaca Krmpočana

Autor ove knjige dugogodišnji je umirovljenik (rođen je 1926.), rođeni Krmpočan i zaljubljenik u svoj rodni kraj. Sve što je važno i zanimljivo na području Krmpota, malog krajolika između Novog Vinodolskog i Senja, sabrao je u knjizi na 135 stranica.

Osim povijesti Krmpota i doseljenja Bunjevaca, tu su obrađene i djelatnosti iz područja kulture, etnologije, školstva i dr. Između ostalog opisana je (na tri stranice) i Vlaška peć, špilja koja se nalazi uz cestu Senj - Novi Vinodolski, između naselja Smokvice i Kozice, a opisalo ju je dosad više istraživača. U špilji su nađeni predmeti iz ranobrončanog doba i zanimljiv natpis (pokraj špiljskog otvora) pisan bosančicom.

Vlado Božić

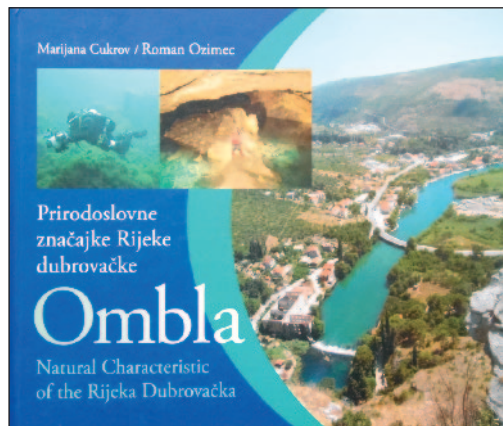
Marijana Cukrov / Roman Ozimec: Prirodoslovne značajke Rijeke dubrovačke OMBLA Natural Characteristic of the Rijeka Dubrovačka

Ovoj knjizi tvrdih korica, tiskanoj u Zagrebu na 216 stranica, nakladnik je Hrvatsko biospeleološko društvo, a sunakladnik Grad Dubrovnik i Županija dubrovačko-neretvanska. Glavni i odgovorni urednik je Roman Ozimec, a autori tekstova Marijana Cukrov i Roman Ozimec. Sav tekst objavljen je na hrvatskom i engleskom jeziku. Fotografije vezane uz speleologiju dali su: Jana Bedek, Marijana i Neven Cukrov, Hrvoje Cvitanović, Danijela Hamidović, Branko Jalžić, Petra Kovač Konrad, Marko Lukić, Roman Ozimec, Alan Šimunović i Dijana Župan.

Poglavlja u knjizi obuhvaćaju sve prirodoslovne značajke područja Rijeke dubrovačke, a to su, uz uvod, pregled prirodoslovnih istraživanja, toponimija, geografija i geomorfologija, geologija, pedologija i hidrologija, staništa, bakterije, prazivotinje, alge, gljive i lišajevi, flora i vegetacija, fauna, osobite prirodoslovne vrijednosti, zaštita,

daljnja istraživanja, održivo korištenje i odabrana bibliografija Omble na 8 stranica.

Speleolozima će najzanimljivija biti poglavlja u kojima se spominju špilje i špiljske životinje.

Posebna pažnja posvećena je špiljskom sustavu Vilina špilja – izvor Omble. Prvi je o Vilinoj špilji pisao Mijo Kusijanović 1926., prvi nacrt špilje izradio je Mirko Malez 1970., a zadnji Jana Bedek i Roman Ozimec 2012., na kojem je prikazana i moguća podzemna brana u ovom špiljskom sustavu. Ukupna duljina prirodnih kanala tog sustava je 3063 m, a s iskopanim rovovima za potrebe gradnje podzemne hidroelektrane duljina podzemlja veća je od 4,5 km. Najveća visinska razlika sustava je 245 m. Dio špiljskog sustava prostire se i ispod BiH.

U knjizi su opisane i špilje Sumporače kod Mokošice, o kojima je objavljen tekst 2010. u našem časopisu “Speleolog”, a spominju se i špilje u širem području Paleoombla-Ombla, obuhvaćene propisom “Natura 2000”, npr. Močiljska špilja i Špilja za Gromačkom vlakom kao zaštićeni geomorfološki spomenici prirode.

Mnogo zanimljivog teksta i lijepih slika, posebno špiljskih životinja, razlog su da potražite ovu knjigu.

Vlado Božić

Speleološki vodič Nacionalnog parka “Krka”

Ovu knjižicu, formata A-5, izdala je u Šibeniku, na 124 stranice, Javna ustanova Nacionalni park “Krka”. Glavni urednik je Drago Marguš, a autori su Marija Marguš, Jana Bedek, Tvrtko Dražina, Joso Gracin, Branko Jalžić, Ana Komerički, Marko Lukić, Drago Marguš, Kazimir Miculinić, Goran Mihelčić, Roman Ozimec i Martina Pavlek.

Sadržaj je podijeljen u više poglavlja. Nakon uvoda prikazan je zemljopisni položaj NP-a “Krka”, geotektonika nastanka rijeke Krke i njenog kanjona, hidrogeološka obilježja rijeke i kemijski procesi nastanka sedrenih barijera, a slijedi prikaz 65 špilja

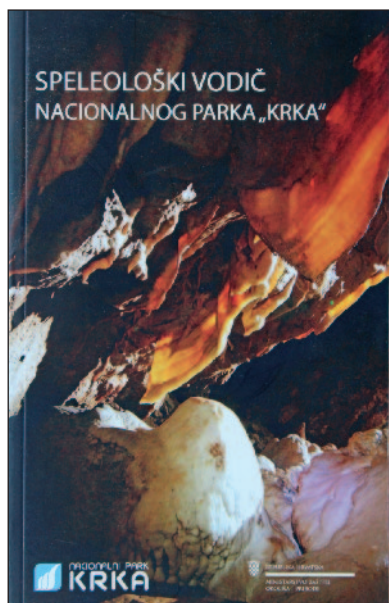
i jama. Najdulja špilja u parku je špilja Miljacka II, duga (tada) 2800 m, a najdulja špilja nastala u sedri je Sedrena špilja iza mlina, duga 124 m (najdulja takva u Hrvatskoj). Najdublja jama je Stara jametina, duboka 85 m. Dvije špilje imaju arheološke nalaze: Oziđana pećina i Jazinka. U bližoj okolini Parka istraženo je još stotinjak špilja i jama. Sve špilje i jame bogate su špiljskim životinjama; ukupno je registrirano 129 svojti, među njima i čovječja ribica. Nažalost, učestala onečišćenja ugrožavaju ove podzemne ekosustave.

Špilje i jame uz rijeku Krku počeo je 1956. istraživati geolog Mirko Malez, a nastavili su 1989.-1990. članovi SO PD-a “Željezničar” i Hrvatskog prirodoslovnog muzeja. Novija istraživanja obavili su 2005.-2011. članovi Speleološkog odsjeka Hrvatskog planinarskog kluba “Sv. Mihovil”. Od 2010. članovi Hrvatskog biospeleološkog društva i SO HPD-a “Željezničar” obavili su više značajnih speleoronilačkih istraživanja.

Za svih 65 špilja i jama objavljeni su opis, nacrt, slika ulaza i još poneka iz unutrašnjosti. U poglavlju o podzemnoj fauni nalaze se slike nađenih životinja i tablični prikaz (s različitim podacima) za svih 129 svojti. Na kraju Vodiča navedena je i literatura.

Na kraju treba reći da ova knjižica ustvari nije vodič, kako bi se iz naziva moglo zaključiti, jer je to samo speleološki inventar parka. Kad negdje piše “vodič” pomisli se na poziv posjetiteljima kako da posjete i razgledaju ono što se opisuje (ovdje su to špilje i jame u Parku te životinje u špiljama), a ovaj Vodič nije tako pisan.

Vlado Božić

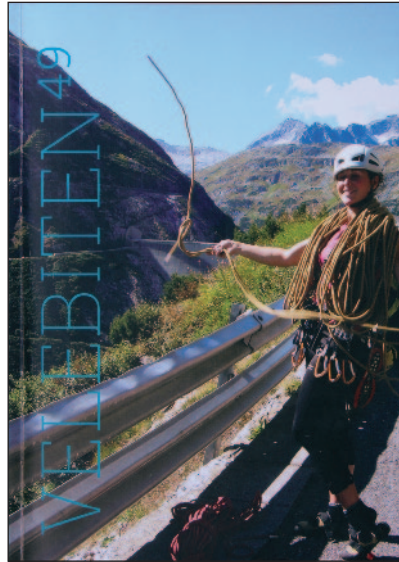
VELEBITEN, br. 49

godišnji časopis društvenih aktivnosti
Planinarskog društva Sveučilišta
“Velebit”, Radićeva 22, 10 000 Zagreb

U ovogodišnjem izdanju Velebitena pod uredničkom palicom Andrije Perušića i Marka Rakovca objavljena su 23 priloga na 118 stranica. Tekstovi su podijeljeni u pet tema (alpinizam, speleologija, putovanja, edukacija i “za dušu”) i predstavljaju pregled značajnijih aktivnosti članova PDS-a “Velebit” održanih u proteklom razdoblju. Zbog raznolikosti tekstova, koji tematikom šecu od alpinističkog ekspedicionizma preko speleološke tematike s rezultatima važnijih istraživanja pa sve do putopisa iz dalekih zemalja, Velebiten je uvijek nadalasve zanimljivo i ugodno štivo. Pogledajmo dakle čega sve ima u ovom broju!

U članku kojim započinjemo listanje, Ena Vrbeč opisuje lijepo iskustvo koje je doživjela s prijateljima penjući se na vrh Passu II (6840 m) u pakistanskim Himalajama, s kojeg je na kraju i skijala. Greben Peuterey, smjer koji savladava visinsku razliku od 4500 metara, nazivaju jednom od najvećih alpinističkih tura u Alpama. O savladavanju te zahtjevnije rute pišu Rene Lisac i njegov nažalost tragično preminuli penjački partner i prijatelj Krešimir Milas. Kruno Užarević dočarao je penjačka druženja koja se već gotovo 20 godina održavaju na Velikom Kozjaku na Velebitu. Svake godine održava se Slovenski ženski alpinistički logor, koji je 2013. godine bio organiziran u austrijskom nacionalnom parku Gesäuse. Na njemu su sudjelovale Gordana Blažević i Lada Lukinić, koje pišu o svojim penjačkim uspjesima. Tekst s naslovom “Zidovi Prezida” napisao je Goran Molnar, a govori o penjanju novih smjerova na prijevoju Prezidu. Kruno Užarević priča o ljetu provedenom u Dolomitima i mnogim penjačkim usponima koje je ostvarila njegova družina. O tajni Blagajske stijene i njenom savladavanju piše Krešimir Milas.

Kako je izgledalo njezino prvo špiljarenje u Alpama, točnije na Hochschwabu, ispričala je Vinka Dubovečak, s iscrpnim izvještajem svakog dana ekspedicije. Privlačnost Engleske kao pivske destinacije, ali i destinacije vrijedne pažnje špijara, u svom tekstu su potvrdili Tea Selaković i Edo Vričić. O nastavku speleoronilačkih istraživanja u izvoru Bakovcu kraj Gračaca pisala je Petra Kovač Konrad, a Tamara Čuković izvijestila je o još jednoj

međunarodnoj speleološkoj ekspediciji, ovaj put u Albaniji. U velikom članku o speleološkoj ekspediciji “Sirena 2013” iscrpno su opisana istraživanja, uz lijepe topografske nacрте novoistraženih objekata i fotografije njihovih ulaza. Autori članka su Vinka Dubovečak, Marko Rakovac, Dalibor Paar, Anja Žmegač i Ana Bakšić.

Čuvanje i održavanje foto i videoarhive jedan je od imperativa svakog planinarskog društva. Hrvoje Malinar opisao je kako su 1968. godine snimili film o Horvatovoj špilji, a 2013. film su uspješno obnovili i spasili od propadanja.

U putopisnom dijelu časopisa Nino Kovačić je opisao svoje putovanje biciklom po staroj trasi željeznice, popularnoj Parenzanki. Nešto dalje uputio se Luka Havliček s prijateljima, s kojima je marljivo upoznao ljepote Brazila tijekom 24 dana. Priču o niskobudžetnom istraživanju Poljske sa sretnim završetkom napisao je Vedran Ferencak.

Edukacija je važna i o njoj treba pisati. To je učinila Gordana Blažević napisavši izvještaj s alpinističke škole, uz još dva (nažalost nepotpisana) autora koji su izvijestili o održanom visokogorskom tečaju i speleološkoj školi. Na kraju se nalaze tekstovi i pjesme “za dušu” koje potpisuju Marijan Čepelak – Maligan, Luka Havliček, Andrija Perušić i Krešimir Milas.

Marko Budić

HELOP, br. 11

U prosincu 2014. Hrvatski planinarski klub "Sv. Mihovil" iz Šibanika izdao je novi broj časopisa HELOP na 164 stranice. Urednički odbor čine Teo Barišić, Tina Šarić i Antonija Viljac. Maloj promjeni grafičkog dizajna pridonio je Luka Bošnjak. Sadržaj je podijeljen na više poglavlja, kojih su nazivi: Planinari (razne planinarske aktivnosti), Speleo (speleološke zanimljivosti), HGSS (djelatnost šibenskog HGSS-a) i PAO (alpinistička djelatnost).

O speleologiji je najviše pisao Teo Barišić. Prvi mu je članak pod nazivom "Vikend speleo logor na Dinari". U istraživanju u svibnju i lipnju 2014. istraženo je 14 špilja i jama. O istraživanju jamskog sustava Kita Gaćešina – Draženova pihaljka (KG-DP) pisali su Teo Barišić, Marin Glušević i Ana Bakšić pod naslovom "Istraživanje KG-DP od prosinca 2013. do listopada 2014." u kojem razdoblju je bilo 12 istraživanja, a sustav je produljen na 27 604 m. Svoj doživljaj istraživanja KG-DP-a opisala je Ane Kardum, a Teo Barišić istraživanje do Ritinog sifona (-700 m), druge najdublje i najjužnije točke sustava. Pod nazivom "Pijesak" Teo Barišić je opisao "usputno" istraživanje umjetnog podzemlja pokraj Unešića u Čularima. Radi se o rovovima iskopanim u pješčenjaku za vrijeme II Svjetskog rata, koje su iskopali njemački vojnici za skrivanje i skladištenje opreme. Barišić je opisao i svoje sudjelovanje u spašavanju njemačkog speleologa u Bavarskoj,

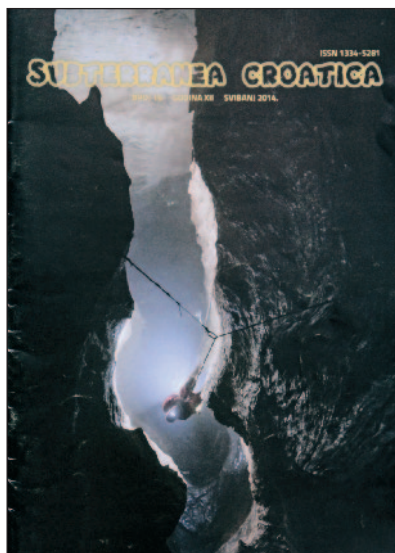
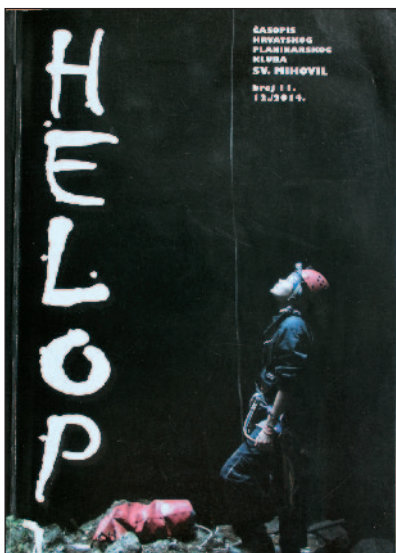
iz jame Riesending, te pod naslovom "Dan kada se Hrvatima pljeskalo u bavarskom saboru" i s puno ponosa opisao primanje zahvalnica za uspješno obavljeno spašavanje. Podulji prikaz 12. Šibenske speleološke škole, koju je uspješno završilo 18 polaznika (8 iz HPK-a Sv. Mihovil, 4 iz PD-a Promina – Drniš, 2 iz PD-a Dinara – Knin, 3 iz PD-a Troglav – Knin i 1 iz PD-a Sv. Jure – Skradin) dala je polaznica škole Marijana Klisović. Školu je vodio Mario Blatančić. Na zadnje dvije stranice časopisa napisane su šaljive "Top izjave speleološke".

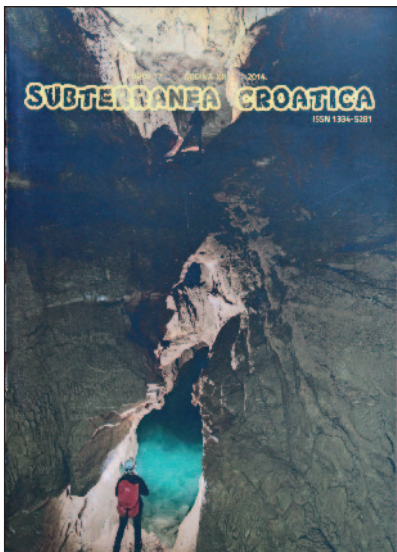
Vlado Božić

SUBTERRANEA CROATICA

broj 16, svibanj 2014.

SubterraneaCroatica je časopis koji izdaje Speleološki klub "Ursusspelaeus" iz Karlovca. Tiskan je u A4 formatu na 44 stranice, bogato je opremljen lijepim fotografijama u boji i nacrtima speleoloških objekata, i općenito je izrađen na visokoj stručnoj razini. Sastoji se od 6 velikih članaka i 5 kraćih vijesti. Serija članaka započeta je iscrpnim izvještajem s ekspedicije Lukina jama – sifon 2013. godine. Osim opisa tijekom svih speleoloških istraživanja, dan je poseban osvrt na speleoronilačke aktivnosti i opis novo istraženog dijela sifona, te su razrađeni rezultati biospeleoloških istraživanja. Uz fotografije su priloženi nacrti sifona i kompletnog jamskog sustava

Lukina jama – Trojama. Zatim je ispričana priča o ponovnoj posjeti teško pristupačnoj jami M2 na Mosoru i o izradi novog nacrtu koji je na žalost skratio jamu na manje od prije izmjerenih 200m dubine. Novi nacrt jame nalazi se na kraju članka. U trećem članku prikazani su rezultati istraživanja Smrčevih dolina u podnožju Rožanskih kukova 2012. godine, među kojima se ističe jama Svadbeni dar i koja je uprizorena vrlo lijepim fotografijama Dinka Stopića. Nešto novija istraživanja opisana su u sljedećem članku, koji daje pregled rezultata istraživanja jame Mokre noge na Biokovu prije, tijekom i nakon održavanja državne vježbe speleospašavanja 28. - 30. lipnja 2013. u toj jami. Članak je ilustriran impresivnim fotografijama Marina Gluševića, a pridodan je i kompletan nacrt te 800-metarske jame.

Zadnja dva članka imaju znanstvenu težinu jer iznose rezultate bioloških i arheoloških istraživanja. Jedan raspravlja o utjecaju turističkog uređenja špilje na njenu faunu. Iznesene teze su potkrijepljene pregledom živog svijeta iz Manite peći i zaključkom da je ona i dalje biospeleološki bogat objekt, ali da ga je potrebno i dalje sustavno istraživati. Zadnji članak bavi se arheološkim istraživanjima špilje Židovske kuće kod Cerovice u Žumberku. Zaključeno je da su u toj špilji obitali ljudi u prvoj polovici 1. tisućljeća prije nove ere, te između 15. i 17. stoljeća. Na kraju časopisa su kraće vijesti o izdanom

DVD-u “Speleološki časopisi koji izlaze ili su izlazili u Hrvatskoj” i o izdanoj monografiji “Speleološki vodič Nacionalnog parka Krka” te tri izvještaja: Izvještaj o radu Speleološke udruge “Estavela” u 2013. godini, Izvještaj Speleološkog društva “Karlovac” za 2013. godinu i Izvještaj o radu Speleološkog odsjeka Planinarskog društva “Dubovac” za 2013. godinu.

Nela Bosner

Hrvatski planinar

časopis Hrvatskog planinarskog saveza, 10.000 Zagreb, Kozarčeva 22 (godište 106.)

- ANONIMUS: Najbolji dužnosnik: Damir Basara, br. 1, str. 5
- ANONIMUS: Najbolji planinarski uspjeh: Petra Kovač Konrad i Vedran Jalžić, br. 1, str. 5
- DARKO BERLJAK: Hrvatski planinarski savez u 2013. godini – Speleologija, br. 1, str. 12
- HRVOJE MALINAR: Kako nastaje modriilo u Modroj špilji na Biševu, br. 1, str. 21-22
- VLADO BOŽIĆ: 60. obljetnica časopisa Speleolog, br. 1, str. 40-42
- DAMIR BASARA: Skup speleologa Hrvatske “Momjan 2013”, br. 1, str. 42
- SOFIJA NIKOLIN: Natječaj planinarske fotografije u Splitu (Prva nagrada na temu “Speleologija” pripala Marinu Gluševiću), br. 2, str. 88
- VLADO BOŽIĆ: Gvozdenka, špilja s tri obrambena zida, br. 3, str. 138-143
- DAMIR BASARA: Održani ispiti za nazive “speleolog” i “instruktor speleologije”, br. 3, str. 150
- VANJA RADOVANOVIĆ: Meraška jama – neobičan krški fenomen otoka Cresa, br. 5, str. 231-233
- DAMIR BASARA: Seminar o opremanju speleoloških objekata, br. 7-8, str. 353
- DAMIR BASARA: Ususret skupu speleologa Hrvatske, br. 9, str. 408
- DAMIR BASARA: Četvrti festival speleološkog filma u Karlovcu, br. 9, str. 408
- DAMIR BASARA: Speleološko školovanje u 2014. godini, br. 9, str. 408
- DAMIR BASARA: Speleološki filmski festival u Karlovcu, br. 11, str. 512

- VLADO BOŽIĆ: Koncerti u špilji Samograd – povodom 125 godina turističkog uređenja, br. 12, str. 530-533
- TAMARA MIHOČI: Delegacija ekspedicije Lukina jama – sifon 2013. kod predsjednika Josipovića, br. 12, str. 556
- DALIBOR PAAR: Ekološki incident u Stupinjoj jami u Gorskom kotaru, br. 12, str. 556

Lički planinar

glasilo za popularizaciju planinarstva, ekologije, prirode i kulturne baštine, Baške Oštarije 38a, 53288 Karlobag

- ANA LEMIĆ: Šišmiši, br. 3, 2014, str. 25-27

Meridijani

časopis za geografiju, povijest, ekologiju i putovanja, 10430 Samobor, Obrtnička 26

- Ž.K.G.: Čuvari dveri pakla (smrtonosna špilja u Hierapolisu u Turskoj), br. 179, siječanj 2014, str. 006
- Ž.K.G.: I neandertalci su cijenili unutarnji dizajn (špilja kod Riparo Bombrinija u Italiji), br. 179, siječanj 2014, str. 009
- HRVOJE DEČAK: Tajni grad u utrobi planine (Titov bunker nedaleko od Konjica), br. 181, svibanj 2014, str. 144-150
- KRUNOSLAV RAC: Hajdučki i Rožanski kukovi – Pravi raj za speleologe, br. 181, svibanj 2014, str. 058
- HRVOJE DEČAK: Intervju Meridijana - Dalibor Paar – Špilje su “crne kutije” našeg planeta, br. 183, studeni 2014, str. 018-023

National geographic Hrvatska

službeno glasilo društva National Geographic Hrvatska, 10 000 Zagreb, Radnička cesta 39

- MICHAEL D. LEMONICK: Potraga za izvanzemaljskim životom (Zagušljiva špilja Cueva de Villa Luz u Meksiku), br. 7, srpanj 2014, str. 30-34
- MCKENZIE FUNK: Carstvo stijena – Kineske divovske špilje, br. 7, srpanj 2014, str. 90-109
- EVAN HADINGHAM, 2014: Skriveni svijet velikog rata – Izgubljeno podzemlje Prvog svjetskog rata – Umjetnost u tunelima bojišnice, br. 8, kolovoz 2014, str. 36-49

SCUBA life

Prokljanska i, 10 000 Zagreb

- ALAN KOVAČEVIĆ: Tajanstvena lička ljepotica – Kukruzovićeve špilje, br. 18, prosinac 2014, str. 94-99

Željezničar

list HŽ Infrastrukture d.o.o, Mihanovićeve 12, 10 000 Zagreb

- HRVOJE DEČAK: Razgovor s Vladom Božićem – Život između vlakova i špilja, br. 829, prosinac 2014, str. 22-23

Bibliography of Balthazar Hacquet (1739. - 1815.) and his Contribution to Natural Science (Obituary on 200th Anniversary of Hacquet's Death)

Slovenska akademija znanosti in umetnosti izdala je 2013. u Ljubljani ovu knjigu formata A-4, na 113 stranica. Autori su joj Stanislav Južnič i Andrej Kranjc. Osim opširne bibliografije Balthazara Hacqueta, tu je i njegova iscrpna biografija kao svestranog znanstvenika koji se među ostalim područjima znanosti bavio i speleologijom. Hrvatskim je speleolozima zanimljiv jer je 1784. objavio kartu dijela Dinarida (područje Velebita) i na njoj primijenio topografski znak za špilje kakav se sličan koristi i danas. Uz to je u knjizi naglašeno da treba rabiti ime Balthazar a ne Belsazar.

Vlado Božić

